

Rapport

Datum: 12 december 2005
Rapportnummer: 2005/382

Klacht

Verzoekster klaagt in de eerste plaats over het politieoptreden ter ontruiming van de Oostelijke loods van Rapenburg (...) op maandag 19 november 2001 door ambtenaren van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland.

In dat verband klaagt zij er met name over dat:

voor dit optreden op dat moment geen juridische basis bestond;

dit optreden onnodig hardhandig was, waarbij enkele leden van de belangenvereniging ten onrechte zijn geboeid;

overbrenging naar en ophouding in het politiebureau van enkele leden van de belangenvereniging geen strafvorderlijk doel diende maar uitsluitend gebeurde om de ontruiming te vergemakkelijken.

Ook klaagt verzoekster er over dat de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland niet op alle klachtonderdelen uit de klachtbrief van 7 mei 2002 heeft beslist, als gevolg van het feit dat de Commissie voor de Politieklachten Amsterdam-Amstelland haar klacht van 7 mei 2002 onjuist heeft weergegeven waardoor het feitelijk optreden van de politie tijdens en na de ontruiming buiten behandeling is gebleven.

Beoordeling

Algemeen

Een aantal op of nabij Rapenburg te Amsterdam woonachtige, respectievelijk werkzame personen heeft zich verenigd in de Vereniging Belangengroep Rapenburg.

Doel van deze vereniging is het behouden van het monumentale karakter en de cultuurhistorische waarde van de buurt en het verbeteren en in stand houden van de kwaliteit van de woon- en werkomstandigheden van allen die op Rapenburg wonen en werken.

De Vereniging Belangengroep Rapenburg, verzoekster, heeft zich al geruime tijd met juridische en politieke middelen verzet tegen uitvoering van sloop- en nieuwbouwplannen van eigenaar D. met betrekking tot een gedeelte van het perceel Rapenburg (...). D. beschikt over de daartoe benodigde vergunningen.

Op 19 november 2001 wilde D., na eerder uitstel, beginnen met het tenuitvoer brengen van de sloopplannen.

Een groot aantal personen, onder wie leden van verzoekster hebben toen door middel van een blokkade getracht de eigenaar en de sloopploeg van het te slopen perceel vandaan te houden. De ter plaatste verschenen politie heeft, na diverse sommaties, de blokkade opgeheven en twintig personen aangehouden en voor verhoor overgebracht naar het politiebureau. De aangehouden personen zijn na verhoor in vrijheid gesteld. Strafvervolging heeft niet plaatsgevonden.

I. Ten aanzien van de rechtsgrond voor het politieoptreden

1. Het verbod van misbruik van bevoegdheid houdt in dat bestuursorganen een bevoegdheid niet gebruiken voor een ander doel dan waartoe die bevoegdheid is gegeven.

2. Verzoekster klaagt er in de eerste plaats over dat de politie niet bevoegd was om tegen de bij de blokkade betrokken personen op te treden, nu in dit geval uitsluitend sprake was van een civielrechtelijk conflict tussen de huurders en eigenaar D.

3. De beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland heeft hier tegenover gesteld dat het politieoptreden voortvloeide uit de in artikel 2 van de Politiewet 1993 geformuleerde opdracht om te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en hulp te verlenen aan hen die deze behoeven.

3. Uit dit onderzoek is gebleken dat verzoekster zich al geruime tijd had te weer gesteld tegen de sloop- en nieuwbouwplannen die eigenaar D. had met betrekking tot een loods op het binnenterrein van perceel Rapenburg (...) te Amsterdam.

Deze loods bevatte drie afgescheiden gedeelten. Twee daarvan waren in gebruik als kantoor- en opslagruimte bij de door de eigenaar ingeschakelde aannemer.

De derde ruimte was in gebruik als fietsenstalling.

In verband met de sloop- en nieuwbouwplannen van eigenaar D. hebben zowel D. als verzoekster in het verleden diverse (bestuurs-)rechtelijke procedures aangespannen terwijl beide partijen ook langs de weg van de lokale politiek hebben geprobeerd de uitvoering van de plannen te bespoedigen, respectievelijk te verhinderen.

Begin november 2001 beschikte de eigenaar over alle (in dit geval twee) benodigde sloopvergunningen.

Op 5 november 2001 wilde de eigenaar overgaan tot sloop van de loods. Omdat op dat moment hierover nog een kort-gedingprocedure aanhangig was bij de rechtbank te Amsterdam, heeft de eigenaar de geplande sloop op dat moment niet doorgezet.

Nadat deze procedure op 14 november 2001 met een voor hem gunstige uitspraak was geëindigd, heeft de eigenaar op donderdag 15 november of vrijdag 16 november 2001 de

advocaat van verzoekster en de plaatselijke politie laten weten dat op maandag 19 november 2001 zou worden begonnen met de sloop van de loods.

Toen de eigenaar en de door hem ingeschakelde sloopploeg op maandag 19 november 2001 omstreeks 08.30 uur bij het te slopen perceel arriveerden, troffen zij daar een menigte aan die de toegang tot het perceel blokkeerde door middel van het vormen van een menselijke keten op de openbare weg voor de toegangsdeur.

De eigenaar heeft daarop de hulp van de politie ingeroepen teneinde toegang tot het perceel te verkrijgen.

Nadat allereerst was geprobeerd de bij de blokkade betrokken personen te overreden de blokkade vrijwillig op te heffen, zijn deze personen vervolgens zowel door de eigenaar als

door de ter plaatste leidinggevende politieambtenaar meermaals gesommeerd de doorgang vrij te maken en zich te verwijderen. Omdat hieraan geen gehoor werd gegeven, heeft de politie vervolgens de bij de blokkade betrokken personen aangehouden ter zake van het niet opvolgen van een ambtelijk bevel.

Verzoekster heeft aangevoerd dat zij met de eigenaar in een civielrechtelijk conflict was verwickeld en dat de politie om die reden niet tussen beide had mogen komen.

Het staat vast dat in de periode vóór 19 november 2001 zowel van de zijde van verzoekster als van de zijde van eigenaar D. over en weer civielrechtelijke en/of bestuursrechtelijke procedures zijn aangespannen. De meest recente daarvan was kort daarvoor beëindigd door de uitspraak van 12 november 2001 van de fungerend president van de rechtbank Amsterdam.

Nu niet is gebleken dat op 19 november 2001 nog een of meerdere andere procedure(s) tussen verzoekster en eigenaar D. met betrekking tot de geplande sloop van Rapenburg (...) aanhangig was/waren en bovendien vaststaat dat eigenaar D. op dat moment beschikte over al de benodigde sloopvergunningen, kan verzoekster niet worden gevolgd in haar opvatting dat de politie niet bevoegd was handelend op te treden tegen bij de blokkade betrokken personen.

Gebleken is dat een deel van de loods op het binnenterrein in gebruik was als opslag- en kantoorruimte bij de eigenaar, respectievelijk de door de eigenaar ingehuurde aannemer.

Door de eigenaar de toegang tot dit gedeelte van de loods te ontzeggen, heeft verzoekster respectievelijk, hebben de bij de blokkade betrokken personen, onder wie een aantal leden van verzoekster mogelijk gehandeld in strijd met het bepaalde in artikel 138 van het Wetboek van Strafrecht.

Nu sprake was van een verdenking van overtreding van artikel 138 van het Wetboek van Strafrecht door enkele leden van verzoekster en bovendien niet werd voldaan aan de herhaalde sommaties om de desbetreffende overtreding te beëindigen, kan verzoekster niet worden gevolgd in haar opvatting dat de politie niet bevoegd zou zijn geweest om handelend op te treden. Immers artikel 2 van de Politiewet 1993 bepaalt uitdrukkelijk dat de politie in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels - onder meer - tot taak heeft te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde.

De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook behoorlijk.

II. Ten aanzien van het gebruik van handboeien

1. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

2. Verzoekster klaagt er in de tweede plaats over dat de politie tijdens het optreden op straat onnodig hardhandig heeft opgetreden en enkele leden onnodig heeft geboeid.

3. De beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland heeft op dit onderdeel gesteld dat politieambtenaren inderdaad geweld hebben aangewend om de menselijke blokkade uit elkaar te halen, maar dat daarbij niet buitensporig hardhandig is opgetreden.

Wel achtte de korpsbeheerder het gebruik van handboeien tijdens het overbrengen van de aangehouden personen naar de plaats van verhoor onnodig.

4. Ingevolge artikel 8 van de Politiewet 1993 is een politieambtenaar bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn beroep geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dit doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld dient dan, zo mogelijk, een waarschuwing vooraf te gaan.

Uit dit onderzoek is gebleken dat de bij de blokkade betrokken personen geen gehoor gaven aan de herhaalde sommaties om zich te verwijderen. Daarmee staat vast dat het beëindigen van de menselijke blokkade op geen andere wijze kon worden bereikt dan door fysiek optreden van de ter plaatse aanwezige politieambtenaren. Gezien de aard van de blokkade kon het optreden van de politie niet anders dan met enig duw- en trekwerk gepaard gaan. Dat daarbij grenzen zouden zijn overschreden is niet gebleken.

Ook op dit onderdeel is de onderzochte gedraging behoorlijk.

5. Met de korpsbeheerder is de Nationale ombudsman van oordeel dat het gebruiken van handboeien in dit geval achterwege had moeten blijven omdat in dit geval niet was gebleken van feiten of omstandigheden op grond waarvan de betrokken politieambtenaren in redelijkheid tot het oordeel hadden kunnen komen dat sprake was van vluchtgevaar of dat er een onmiddellijk dreigend gevaar bestond dat de verdachten(n) door daden van geweld het leven of de veiligheid van de verdachte, van een politieambtenaar of van een derde in gevaar zou(den) brengen.

Door in dit geval toch over te gaan tot het geboeid transporteren van de aangehouden personen, is gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste, nu immers niet is gebleken van feiten of omstandigheden die noodzaakten tot dit voor de te transporteren verdachten onnodig bezwarende middel.

Op dit onderdeel is de onderzochte gedraging niet behoorlijk

III. Ten aanzien van het doel van de overbrenging naar en de ophouding op het politiebureau

1. Het verbod van misbruik van bevoegdheid houdt in dat bestuursorganen een bevoegdheid niet gebruiken voor een ander doel dan waartoe die bevoegdheid is gegeven.

2. Verzoekster klaagt er verder over dat het naar het politiebureau overbrengen en aldaar ophouden van de aangehouden personen geen strafvorderlijk doel had gediend maar uitsluitend was gebeurd om de ontruiming van het te slopen perceel te vergemakkelijken.

3. De beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland heeft op dit onderdeel aangevoerd dat het overbrengen naar het politiebureau van de aangehouden personen geen ander doel had dan het doen van nader onderzoek naar de identiteit van de aangehouden en de voorgeleiding aan de hulpofficier van justitie en dat een en ander gezien de grootte van de groep en de commotie die ter plaatse was ontstaan niet reeds daar had kunnen plaatsvinden.

Ook heeft de korpsbeheerder aangevoerd dat het verblijf op het politiebureau binnen de wettelijk toegestane duur van ophouding is gebleven.

4. De politie heeft een aantal personen, onder wie leden van verzoekster, aangehouden op verdenking van het begaan van een strafbaar feit, te weten overtreding van artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht en/of overtreding van artikel 138 van het Wetboek van Strafrecht en vervolgens overgebracht naar het politiebureau.

Ingevolge artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering dient een aangehouden persoon zo spoedig mogelijk voor een (hulp-)officier van justitie te worden geleid (zie Achtergrond, onder 6.). In het algemeen zal een verdachte na te zijn aangehouden worden overgebracht naar het politiebureau, om reden dat een hulpofficier van justitie zich meestal op het

politiebureau bevindt.

Het staat vast dat alle tijdens het voorval op het Rapenburg aangehouden personen zijn overgebracht naar het politiebureau, aldaar aan de hulpofficier van justitie zijn voorgeleid, vervolgens zijn verhoord en na afloop van het verhoor weer in vrijheid zijn gesteld. Niet is gebleken dat daarbij op enig moment niet overeenkomstig de wettelijke voorschriften zou zijn gehandeld. Ook staat vast dat op enig moment overleg heeft plaatsgevonden tussen de dienstdoende hulpofficier van justitie en een officier van justitie en dat toen mede vanwege een die dag optredende computerstoring werd besloten dat geen van de aangehouden personen zou worden vervolgd.

De Nationale ombudsman kan verzoekster dan ook niet volgen in haar stelling dat de aanhouding en overbrenging naar het politiebureau uitsluitend zou zijn gebeurd om de ontruiming van het te slopen pand te vergemakkelijken en geen strafvorderlijk doel diende.

Op dit onderdeel is de onderzochte gedraging behoorlijk.

5. Met betrekking tot de lengte van het verblijf op het politiebureau overweegt de Nationale ombudsman het volgende.

De aanhoudingen vonden plaats om 09.10 uur respectievelijk 9.20 uur. Uit het dossier is gebleken dat al de aangehouden personen achtereenvolgens tussen 11.30 uur en 12.37 uur op het politiebureau zijn voorgeleid aan een hulpofficier van justitie en daarna zijn gehoord. Acht van de aangehouden personen, van wie de identiteit niet kon worden vastgesteld zijn in de loop van de middag, achtereenvolgens tussen 14.15 uur en 15.00 uur in verzekering gesteld.

Ingevolge artikel 61, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering dienden de niet in verzekering gestelde verdachten uiterlijk zes uur na het moment van voorgeleiding, zijnde zes uur na 9.10 uur respectievelijk 9.20 uur, in vrijheid te worden gesteld (zie Achtergrond, onder 7.1.)

Hoewel het dossier geen informatie bevat over het tijdstip van invrijheidstelling van deze verdachten, acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat de desbetreffende personen tijdig zijn heengezonden. Uit het dossier is gebleken dat de acht verdachten van wie de identiteit niet kon worden vastgesteld tussen 14.15 uur - de eerste - en 15.00 uur - de laatste - in verzekering zijn gesteld. Het is aannemelijk dat de verdachten van wie de identiteit wel bekend was reeds in vrijheid waren gesteld toen om 14.15 uur de eerste van de onbekend gebleven verdachten in verzekering werd gesteld.

Met betrekking tot de acht verdachten van wie de identiteit niet vaststond was de politie ingevolge artikel 61, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering bevoegd om in het belang van het onderzoek de hiervoor genoemde termijn van zes uur eenmaal met ten

hoogste zes uren te verlengen (zie Achtergrond, onder 7.2.).

De acht anonieme verdachten dienden derhalve uiterlijk om 21.10 uur danwel 21.20 uur in vrijheid te worden gesteld.

Gebleken is dat deze personen na te zijn verhoord tijdig, immers tussen achtereenvolgens 16.32 uur en 16.43 uur in vrijheid zijn gesteld.

Noch ten aanzien van de twaalf bekende verdachten, noch ten aanzien van de acht onbekend gebleven verdachten, is gebleken dat de afhandeling van de aanhoudingen op het politiebureau onnodig traag is verlopen.

Op dit punt is de onderzochte gedraging behoorlijk.

IV. Ten aanzien van de klachtbehandeling

1. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

2. Tenslotte klaagt verzoekster er over dat de korpsbeheerder niet op alle onderdelen van de klacht brief van 7 mei 2002 heeft beslist, als gevolg van het feit dat de regionale klachtencommissie de klacht onjuist heeft weergegeven.

3. De korpsbeheerder heeft ten aanzien van dit onderdeel aangevoerd dat de klachtencommissie de klacht van verzoekster naar zijn mening terecht tot de essentie heeft willen

terugbrengen, terwijl de korpsbeheerder daarnaast was gebleken dat verzoekster in de klachtbrief van 7 mei 2002 nauwelijks aandacht had besteed aan het feitelijk optreden van de politie op 19 november 2001.

4. De Nationale ombudsman heeft er op zich begrip voor dat een klachtbehandelaar onder omstandigheden kiest voor het tot de essentie terugbrengen van een omvangrijke klacht. In zo'n geval zal de klachtbehandelaar zich er echter wel terdege van moeten vergewissen, bijvoorbeeld door middel van tussentijds contact hierover met de klager, dat geen relevante klachtonderdelen buiten behandeling blijven.

In dit geval is gebleken dat de regionale klachtencommissie in een uitgebreid rapport de nodige aandacht heeft besteed aan de in deze zaak vóór 19 november 2001 gevoerde bestuursrechtelijke procedures en aan een voorval op 5 november 2001. Ook bevat de rapportage een beschrijving van de gang van zaken tijdens het voorval van 19 november 2001.

In haar advies aan de korpsbeheerder is de klachtencommissie over de behoorlijkheid van het politieoptreden echter niet expliciet ingegaan op een aantal aspecten van het

politieoptreden, zoals het geweldgebruik, het aanleggen van handboeien, en de gang van zaken tijdens de voorgeleiding. Verzoekster had deze aspecten echter wel ter beoordeling voorgelegd. Door deze aspecten in het advies en vervolgens ook in de beslissing van de korpsbeheerder niet afzonderlijk aan de orde te stellen, voldoet een en ander niet aan eerdergenoemd motiveringsvereiste.

Dat verzoekster in haar brief van 7 mei 2002 en ook in de brieven van 26 maart en 13 juni 2003 aan de regionale klachtencommissie zelf sterk de nadruk heeft gelegd op de voorgeschiedenis en het verwijt dat door de politie is optreden in een civielrechtelijk geschil, doet hieraan niet af.

Op dit punt is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland, is

gegrond ten aanzien van:

- het gebruikmaken van handboeien, wegens schending van het vereiste van evenredigheid;
- de klachtbehandeling, wegens schending van het motiveringsvereiste

niet gegrond ten aanzien van

- het ontbreken van een juridische basis voor het politieoptreden;
- het aanwenden van buitensporig geweld;
- het zonder strafvorderlijk doel overbrengen naar en ophouden op het politiebureau.

Onderzoek

Op 4 mei 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van Vereniging Belangengroep Rapenburg te Amsterdam, ingediend door de bestuursvoorzitter, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland (de burgemeester van Amsterdam), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de

hoofdofficier van justitie te Amsterdam over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. Deze maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de korpsbeheerder en een betrokken politieambtenaar een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoekster deed mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De korpsbeheerder gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Een aantal bewoners van het Rapenburg te Amsterdam en een aantal omwonenden hebben zich verenigd in de Vereniging Belangengroep Rapenburg.

Volgens de oprichtingsakte van de vereniging heeft deze als doel: "het behouden van het monumentale karakter en de cultuurhistorische waarde van de buurt en het verbeteren en in stand houden van de kwaliteit van de woon- en werkomstandigheden van allen die op Rapenburg wonen en werken".

2. De heer D. eigenaar van de percelen Rapenburg 44 tot en met 54 en 43 tot en met 49 heeft sinds medio 1997 het voornemen om een gedeelte van het complex, zijnde een of meer loodsen op het binnenterrein te slopen en op de vrijgekomen ruimte een aantal appartementen te bouwen

De Vereniging Belangengroep Rapenburg - verder te noemen: verzoekster - kon zich hiermee niet verenigen en heeft zich met politieke en juridische middelen verzet tegen de uitvoering van deze plannen.

In het kader hiervan heeft verzoekster medio oktober/november 2001 een kort-geding-procedure aangespannen teneinde de op dat moment ophanden zijnde sloop van de loodsen te voorkomen. Nadat de bestuursrechter te Amsterdam bij uitspraak van 14 november 2001 de door verzoekster gevorderde voorlopige voorziening had geweigerd, besloot de eigenaar dat op 19 november 2001 zou worden begonnen met de sloop.

3. Op maandag 19 november 2001 heeft een aantal leden van verzoekster, alsmede enkele andere personen zich verzameld bij de ingang van het te slopen perceel teneinde

te voorkomen dat de sloopploeg bij het desbetreffende perceel kon komen.

Nadat de ter plaatste aanwezige eigenaar en de leidinggevende van de eveneens ter plaatse verschenen politieambtenaren van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland, meermaals - vergeefs - hadden gesommeerd dat de blokkade diende te worden beëindigd, hebben politieambtenaren de in de blokkade aanwezigen personen aangehouden terzake het opzettelijk niet voldoen aan een bevel of vordering en - geboeid - overgebracht naar het politiebureau.

4. De aangehouden personen zijn na te zijn verhoord nog dezelfde dag heengezonden.

5. Verzoekster heeft bij brief van 7 mei 2002 een klacht ingediend bij de korpschef over het politieoptreden op 19 november 2001. Hierin deelde het verenigingsbestuur onder meer het volgende mee:

"De Vereniging Belangengroep Rapenburg dient hierbij een klacht in tegen het optreden van de politie, bureau Nieuwmarkt in Amsterdam. Het gaat om het optreden op maandag 19 november 2001 inzake Rapenburg (...). De politie heeft zich ingezet om de fietsenstalling te ontruimen die was gelegen in één van de loodsen van Rapenburg (...). De ontruiming vond plaats om de eigenaar en projectontwikkelaar de heer D. in de gelegenheid te stellen de loodsen te slopen.

Kortweg gesteld komt het erop neer dat de politie heeft opgetreden in een civiele kwestie, alwaar zij zich buiten had dienen te houden. Daarbij komt dat twee huurders van de stalling in het geheel niet door de eigenaar op de hoogte zijn gesteld van de sloop. De huurders die een huurcontract hadden voor de fietsenstalling en hun fietsen daar stalden, zijn door buurtbewoners ondersteund in hun vraag om een redelijke opzegtermijn.

De politie heeft gemeend te moeten optreden toen op maandag 19 november 2001 de slopers kwamen en de huurders, ondersteund door buurtbewoners - en niet door krakers, hetgeen werd vermeld in het politiebericht - de fietsenstalling beschermden tegen sloop. De politie heeft de huurders en alle buurtbewoners die de huurders ondersteunden opgepakt, sommigen in de boeien geslagen, en afgevoerd naar het politiebureau.

Op 20 maart 2002 heeft het bestuur van de Vereniging, de betreffende huurders en de advocaat van één van de huurders een gesprek gehad met wijkbureau Nieuwmarkt over de gang van zaken. Van de zijde van de politie namen daaraan deel: de buurtregisseur de heer P., die de buurtregisseur van Rapenburg, de heer J., verving, de heer O., hoofd van wijkbureau Nieuwmarkt, en de heer Da., officier van Justitie.

Aan de orde was onze vraag op grond waarvan de politie meende te kunnen beslissen in een civiele kwestie. Hier kwam geen duidelijk antwoord op. De aanwezigen van politiezijde waren van mening dat zij in hun recht stonden en dat ze de zaken goed hadden voorbereid en bestudeerd. Aan het feit dat het hier een civiele kwestie betrof gingen zij voorbij. Zij

vonden het niet ter zake doen, of betwistten het.

Ook de vraag of de heer D. aangifte heeft gedaan van lokaalvredebreuk voor wat betreft de loods waarin de fietsen waren, alvorens men tot ontruiming is overgegaan, heeft men niet beantwoord.

De Vereniging bracht ter sprake dat ten tijde van de bezetting de buurt en de huurders niet goed zijn geïnformeerd door de heer P. Deze heeft bij hen en hun advocaat de indruk gewekt dat de huurders nog tot maandagochtend 19 november 2001 gelegenheid hadden om huurbewijzen te laten zien. Achteraf blijkt echter dat al op donderdag 15 november 2001 besloten was om in te grijpen wanneer de huurders maandagochtend de fietsenstalling niet hadden verlaten.

Het tweede punt dat de Vereniging naar voren bracht is dat de projectontwikkelaar, de heer D., met het politieoptreden van maandag 19 november 2001 aan de haal gaat door het te gebruiken om buurtbewoners in een kwaad daglicht te stellen bij overheidsinstanties.

Van politiezijde, zo bleek tijdens het gesprek, was men ervoor beducht door ons ergens 'ingetrokken' te worden; kortom de politie wilde buiten de twistende partijen blijven. De bewijzen dat de politie met hun actie op 19 november reeds partij is geworden werden pas na een lang en pittig gesprek gehoord.

De uitkomst van het gesprek was dat de heren Da. en O. ons toe hebben gezegd nog eens hun ingrijpen te bezien in het licht van de grief dat het hier een civiele zaak betrof. Ook zou worden nagegaan of de heer D. aangifte had gedaan van lokaalvredebreuk voor wat betreft de loods waarin de fietsen stonden, alvorens men tot ontruiming is overgegaan. Verder zouden zij een onderhoud met de heer D. hebben om hem te doen stoppen met zijn acties om huurders en buurtbewoners zwart te maken. De bewijzen van zijn gedrag zouden daarin betrokken worden.

Van de uitkomsten zou de Vereniging op korte termijn schriftelijk bericht krijgen.

Op achttien april (2002; N.o.) heeft de Vereniging een reactie ontvangen. (...)

In de brief lezen we dat de politie haar optreden ziet als een rol in het conflict tussen bewoners van Rapenburg en de heer D. Dit is onjuist. Het ging om het optreden van de politie in een civiele kwestie waarin zij zelf als rechter optrad en dit mag nooit gebeuren. (...) De vraag of de heer D. aangifte heeft gedaan van lokaalvredebreuk inzake de loods die door een aantal huurders als fietsenstalling werd gehuurd, is onbeantwoord gebleven.

(...)

Lange tijd heeft de Vereniging zich neutraal opgesteld naar de politie. Zij heeft getracht door het gesprek aan te gaan met de politie gehoor en erkenning te vinden voor het

juridisch onjuist handelen van de politie en voor de gevolgen van hun optreden.

De reactie van de politie kunnen wij als Vereniging Belangengroep Rapenburg niet uitgelegd krijgen aan onze leden. Het is niet anders te interpreteren dan dat de politie bewust partij heeft gekozen.

Wij vinden dat dit niet kan en de Vereniging Belangengroep Rapenburg dient bij deze dan ook bij u een klacht in over het politieoptreden van maandag 19 november 2001 en over het afhandelen van onze grieven die tijdens het gesprek van 20 maart 2002 zijn geuit."

6. Bij brief van 13 augustus 2003 adviseerde de (voorzitter van) de Commissie voor de Politieklachten Amsterdam-Amstelland de korpsbeheerder de klacht ongegrond te verklaren. In dit advies werd onder meer het volgende meegedeeld:

"De klacht

Op 19 november 2001 heeft de politie de loodsen van Rapenburg (...) ontruimd. De ontruiming vond plaats om de eigenaar, tevens projectontwikkelaar, in de gelegenheid te stellen de loodsen te slopen. De politie heeft opgetreden in een civiele kwestie en dat hoorde zij niet te doen.

De procedure

Op 21 mei 2002 ontvangt de Commissie de klacht via de politie. In een bijgevoegde brief deelt het klachtensecretariaat van de politie mee dat de klacht op 17 mei 2002 ter behandeling naar het betrokken onderdeel is gezonden. Op 18 juli 2002 rappelleert de Commissie de politie inzake de aan te leveren rapportage. Een tweede rappel gaat uit op 23 september 2002. De Commissie ontvangt op 11 oktober 2002 een brief d.d. 9 oktober 2002 van hoofdinspecteur O., waarin deze bericht dat de politie een beslissing van de officier van justitie afwacht alvorens de rapportage aan te leveren. Op 23 oktober 2002 ontvangt de Commissie wederom een schrijven, d.d. 21 oktober 2002, van O. Hierin deelt hij mee dat de politie een gesprek met klagers zal arrangeren met gebruikmaking van een mediator. Bij brief van 18 november 2002, door de Commissie op 20 november 2002 ontvangen, laten klagers de Commissie weten af te zien van een gesprek met de politie indien de door de politie voorgestelde mediator, werkzaam bij justitie, daarbij wordt betrokken. Klagers berichten dat zij willen meewerken aan een gesprek, maar enkel indien dit gesprek zal plaatsvinden onder begeleiding van een onafhankelijke en neutrale mediator. Op 27 november 2002 ontvangt de Commissie van O. een brief d.d. 25 november 2002 waarin hij haar verzoekt de klacht te behandelen. Op 2 december 2002 verzoekt de Commissie de politie om onderzoek en rapportage. De politie verzoekt de Commissie op 17 december 2002 in verband met de feestdagen om uitstel. Bij brief van 6 maart 2003, door de Commissie op 10 maart 2003 ontvangen, stelt O. de Commissie op de hoogte van een gesprek dat op 5 maart 2003 tussen de politie en klagers heeft

plaatsgevonden. Naar aanleiding van het gesprek werd de afspraak gemaakt dat de politie de feiten zou gaan onderzoeken. Op 18 maart 2003 ontvangt de Commissie de rapportage, opgemaakt door O. Als bijlagen zijn daarbij onder andere gevoegd: kopie van de aanvraag sloopvergunning van 20 september 1999, kopie van de sloopvergunning van 23 juli 2001 en kopie van de uitspraak arrondissementsrechtbank te Amsterdam van 12 november 2002. Op 1 april 2003 ontvangt de Commissie een brief d.d. 26 maart 2003 van klagers waarin deze reageren op een brief van O. Bij deze brief is gevoegd een kopie van een beroepschrift d.d. 4 maart 2003 gericht aan de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State en een kopie van een brief d.d. 14 maart 2003 gericht aan de Gemeente Arnhem. Op 25 april 2003 stelt de Commissie klagers in de gelegenheid te reageren op de rapportage van O. Bij brief van 6 mei 2003, door de Commissie op 8 mei 2003 ontvangen, berichten klagers dat hun schrijven d.d. 26 maart 2003 een reactie was op de rapportage van O. Op 16 juni 2003 ontvangt de Commissie een aanvulling van klagers. Deze aanvulling bestaat uit een kopie van de conclusie van repliek, geschreven door mr. P.L. Visser, en een kopie van een artikel 'De wethouder en de projectontwikkelaar' uit het tijdschrift HP/De Tijd.

De feiten

inleiding

Het geschil tussen klagers en de eigenaar van complex Rapenburg (...) (verder: de eigenaar) kent een lange geschiedenis. Deze geschiedenis kenmerkt zich met name door bestuursrechtelijke procedures. De Commissie heeft van deze gegevens kennis genomen. Zij beperkt zich tot de feiten die relevant zijn voor het uiteenzetten van de situatie en de beoordeling van het politieoptreden. Op 20 september 1999 heeft Appartementen Bouw Rapenburg BV, eigenaar van genoemde panden, een sloopvergunning op grond van artikel 8.1.1 van de Bouwverordening Amsterdam 1993 aangevraagd bij de Gemeente Amsterdam. De eigenaar vroeg ook een sloopvergunning aan op basis van artikel 11 Monumentenwet 1988. Deze vergunning is op 3 april 2001 van rechtswege verleend. Klagers hebben tegen de van rechtswege verleende monumentenvergunning een bezwaarschrift ingediend. De vergunning was hierdoor van rechtswege geschorst. De eigenaar wendde zich bij brief van 6 juni 2001 tot de president van de rechtbank met het verzoek de schorsing op te heffen. De rechtbank heeft dit verzoek ingewilligd en bij uitspraak van 6 juli 2001 de opschorting van de werking van de op 3 april 2001 van rechtswege verleende monumentenvergunning voor het slopen van het pand Rapenburg (...) te Amsterdam opgeheven. Ondanks het feit dat klagers bezwaar hadden aangetekend, verleenden Burgemeester en Wethouders van Amsterdam de eigenaar bij besluit van 23 juli 2001 de sloopvergunning op grond van de Bouwverordening Amsterdam 1993. Op dat moment beschikte de eigenaar over de twee vereiste sloopvergunningen.

Op 18 oktober 2001 hebben klagers een voorlopige voorziening met betrekking tot dit laatste besluit aangevraagd bij de arrondissementsrechtbank te Amsterdam.

gebeurtenissen rond en op 5 november 2001

Over hetgeen hierna gebeurde, verklaart de politie het volgende.

Begin november 2001 besloot de eigenaar tot sloop van het pand over te gaan. O. verklaart dat de eigenaar heeft verklaard dat hij de belanghebbenden bij brief op de hoogte heeft gesteld van de op handen zijnde sloop. Op 4 november 2001 vond er een gesprek over de sloop plaats tussen de eigenaar, de klagers en de politie. Inspecteur H. gaf tijdens dit gesprek namens de politie aan dat het slopen van de loods op dat moment niet wenselijk was, aangezien er een voorlopige voorziening was gevraagd bij de rechter. Desondanks stond de eigenaar de volgende dag (op 5 november 2001) voor het perceel om tot sloop over te gaan. Klagers beletten de sloop door het gehele pand te bezetten (ook het deel dat door de eigenaar werd gebruikt) en alarmeerden de politie. Inspecteur J. heeft toen gezegd dat de sloop uitgesteld diende te worden. De eigenaar heeft uiteindelijk toegezegd dat hij de sloop zou uitstellen en de uitspraak van de rechter inzake de voorlopige voorziening zou afwachten. Wel heeft de eigenaar op 6 november 2001 aangifte gedaan ter zake van huisvredebreuk. De rechter liet op 8 november 2001 weten dat de uitspraak op 12 november 2001 zou worden gedaan. Klagers gaven buurtregisseur P. te kennen dat zij de uitspraak van de rechter zouden respecteren, maar dat zij optimaal gebruik wilden maken van alle mogelijke rechtsmiddelen.

P. en J. zijn op 11 november 2001 bij klagers langs geweest om poolshoogte te nemen. Op 12 november 2001 heeft de rechter het verzoek tot voorlopige voorziening afgewezen. Klagers lieten P. weten dat zij, nadat zij een afscheidsfeest in de loods zouden hebben gegeven, de loods op 17 november 2001 zouden verlaten. De eigenaar benaderde P. op 15 november 2001 en deelde hem mee dat hij het voornemen had op 19 november 2001 over te gaan tot sloop. Aangezien hij niet voor een tweede keer nodeloze kosten wilde maken, vroeg hij wat het standpunt van de politie was. In het gesprek dat P. vervolgens had met de advocaat van klagers, mr. Sarolea, gaf deze voor het eerst aan dat klagers een huurovereenkomst met betrekking tot de linkerzijde van de loods (fietsenstalling) hadden. P. vroeg mr. Sarolea om een kopie van deze overeenkomst. Klagers konden geen huurovereenkomst met betrekking tot de fietsenstalling overhandigen. Het bewijs dat ze overhandigden had betrekking op het reeds gesloopte pand Rapenburg 49. Vervolgens belde P. de eigenaar. Deze deelde hem mee dat er nooit een huurovereenkomst is gesloten. Klagers mochten volgens hem tijdelijk gebruik maken van deze ruimte. De eigenaar bood hierop als tussenoplossing aan om voor een maand een container te plaatsen als vervangende fietsenstalling. Dit aanbod wezen klagers af. Nadat P. overleg had gehad met O. en met Bureau Algemene Bestuurlijke en Juridische Ondersteuning van het korps, en diverse malen de situatie had besproken met de officier van justitie mr. Da., deelde hij mr. Sarolea op 15 november 2001 mee dat de politie de eigenaar, indien nodig, zou steunen bij de uitvoering van zijn sloopvergunning. P. legde herhaaldelijk uit dat klagers juridische stappen dienden te nemen indien ze de sloop wilden voorkomen. Mr. Sarolea gaf hierop aan dat niet klagers maar de eigenaar dit diende te doen. Verder legde

P. de nadruk op het feit dat de eigenaar een sloopvergunning had en dat de rechter in diens voordeel had beslist.

Het bovenstaande wordt op enkele punten door klagers aangevuld en gecorrigeerd. Zij verklaren dat de eigenaar op 15 december 2000 de linkerzijde van de loods heeft aangeboden als vervangende fietsenstalling voor de door hen al zeer lang gehuurde ruimte aan de andere kant van het pand (een ruimte die reeds is gesloopt). Klagers weerspreken de verklaring van de politie dat hun advocaat op 15 november 2001 voor het eerst meldde dat er sprake was van een huurovereenkomst. Eén van de klagers heeft op 6 november 2001 aangifte gedaan terzake van huisvredebreuk door de aannemer en tevens heeft mr. Sarolea op 7 november 2001 de officier van justitie, de heer mr. Da., uitgebreid geïnformeerd over de status van de fietsenstalling. Klagers vinden het dan ook onbegrijpelijk dat de politie tot het oordeel is gekomen dat de linkerzijde van de loods door de eigenaar werd gebruikt. Ook verklaren klagers dat de advocaat van de eigenaar al juridische stappen aan het voorbereiden was ingeval klagers het perceel niet zouden verlaten. De eigenaar wist wel degelijk dat hij civielrechtelijke stappen behoorde te nemen, aldus klagers. Voorts verklaren klagers dat er in de procedure met betrekking tot de vergunningen het één en ander, in het voordeel van de eigenaar, is mis gegaan.

De Commissie volgt in grote lijnen de lezing van de politie. Deze wordt niet of nauwelijks weersproken door klagers en komt haar aannemelijk voor. Zij laat in het midden op welk tijdstip er voor het eerst gemeld werd dat er sprake was van een huurovereenkomst.

gebeurtenissen op 19 november 2001

De politie verklaart het volgende.

Op maandag 19 november 2001 om 7.30 uur zijn P. en B. naar de locatie Rapenburg (...) gegaan. Daar bleek dat ongeveer twaalf bewoners de ingang van de fietsenstalling blokkeerden. Op het dak van de loods stonden ongeveer zes personen. Hierop deelde P. de bewoners mede dat ze de eigenaar toegang tot zijn eigendom moesten geven en dat er een container als alternatieve fietsenstalling was aangeboden. Geen van de bewoners maakte aanstalten om te vertrekken. De politieambtenaren gaven de bewoners vervolgens één uur de tijd om hun mening te herzien. In dit uur belde mr. Sarolea P. op en deelde hem mee dat klagers geen civielrechtelijke procedure hadden aangespannen. Hij zou echter uitzoeken of dit nog zin had en zou de politie hierover berichten. Vervolgens heeft P. contact opgenomen met J., O., mevrouw Br., werkzaam als coördinator Openbare Orde en Veiligheid bij de gemeente Amsterdam, en met mr. De., piketofficier van justitie. Deze gaven allen aan geen bezwaar te hebben tegen ontruiming door de eigenaar en assistentie daarbij door de politie. Eén uur later is P. in bijzijn van J. en diverse politieambtenaren naar het perceel gegaan. Daar heeft de eigenaar de bewoners diverse malen gevorderd zijn eigendom te verlaten. Aangezien de bewoners hieraan geen gehoor gaven, heeft de politie de vordering meermalen herhaald. De politie is hierna tot aanhouding overgegaan met als

doel de eigenaar toegang tot zijn eigendom te verschaffen. De personen die zich voor het pand hadden opgesteld, zijn aangehouden op grond van niet voldoen aan een ambtelijk bevel en de personen op het dak zijn aangehouden voor lokaal- c.q. huisvredebreuk. Eén persoon bleek zich in het pand te bevinden. Deze is eveneens aangehouden voor lokaal- c.q. huisvredebreuk. O. benadrukt in zijn verklaring dat de politie het pand niet heeft ontruimd.

Behalve het feit dat klagers in hun verklaring wel spreken van een ontruiming van het pand door de politie, wordt het bovenstaande door klagers niet weersproken.

Het bovenstaande feitenrelaas laat zien hoe gecompliceerd de juridische situatie is in het conflict tussen klagers en de eigenaar. De Commissie ziet het niet als haar taak hierin beslissende uitspraken te doen. Die liggen haars inziens op de weg van de rechter. Dit uitgangspunt leidt er echter niet toe dat de Commissie zich niet in staat acht een oordeel over het politieoptreden uit te spreken. Dat oordeel volgt hieronder.

De behoorlijkheid

De politie heeft in eerste instantie getracht in het conflict tussen klagers en de eigenaar te bemiddelen. Zij heeft diverse gesprekken gevoerd met klagers, de advocaat van klagers en de eigenaar om voor beide partijen tot een bevredigende oplossing te komen. Ook heeft zij hierbij suggesties aangedragen. Het keerpunt lijkt de uitspraak van de rechter inzake de voorlopige voorziening te zijn.

Voordat politieambtenaar P. de eigenaar toezegde hem te zullen steunen bij de verwezenlijking van de sloop, heeft hij contact opgenomen met O. en met Bureau Algemene Bestuurlijke en Juridische Ondersteuning. Ook heeft hij de situatie meermalen met de officier van justitie besproken. Nadat de politie op 19 november 2001 klagers één uur de tijd had gegeven om hun mening te herzien of om juridische stappen te ondernemen, heeft de betrokken politieambtenaar goedkeuring voor de actie gekregen van onder andere de coördinator van Openbare Orde en Veiligheid alsmede de piketofficier van justitie.

De Commissie acht het van belang dat de officier van justitie diverse malen kennis van deze kwestie heeft genomen en zijn goedkeuring voor de actie heeft verleend. Gelet op dit laatste en op de voordien door de politie verrichte inspanningen, is de Commissie van oordeel dat de politie zorgvuldig en daarmee behoorlijk heeft opgetreden.

Het advies

De Commissie adviseert u de klacht **ongegron**d te verklaren."

7. Bij brief van 4 november 2003 heeft de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland gezien het advies van de regionale klachtencommissie de klacht

van verzoekster niet gegrond verklaard.

B. Standpunt verzoekster

1. Het standpunt van verzoekster staat - verkort - weergegeven onder Klacht.

2. In de brief van 28 april 2004 met daarin opgenomen verzoeksters klacht over het politieoptreden van 19 november 2001, welke brief ook door een aantal verenigingsleden was ondertekend, deelde het bestuur van verzoekster onder meer het volgende mee:

"Ondergetekenden vragen uw oordeel over de wetmatigheid van het optreden van de politie te Amsterdam op maandag 19 november 2001 aan Rapenburg (...). Zij vragen tevens uw oordeel over de wijze waarop de klachtencommissie onze klacht naar aanleiding van dat politieoptreden heeft afgehandeld. (...)

De uiteenzetting van onze klacht is naar onze opvatting door de klachtencommissie incorrect samengevat (...). Hierdoor is de essentie van onze klacht onthoofd: namelijk dat circa 20 buurtbewoners onrechtmatig zijn aangehouden en een ochtend (9:15 uur tot ± 13:00 uur) zijn vastgezet in een politiecel. Overigens heeft justitie niemand vervolgd, waardoor een externe toets van het handelen door de politie achterwege is gebleven.

Naar onze mening heeft de politie tegen beter weten in gehandeld door zich voor het karretje te laten spannen van de belanghebbende partij. Voor een goed begrip van onze klacht is het noodzakelijk ons schrijven aan u onder te verdelen in de volgende punten:

1 klacht over het politieoptreden

2 motivatie klacht

3 onjuiste weergave van klacht door klachtencommissie

4 klacht over de afhandeling van onze klachten

1 Klacht over het politieoptreden

De politie te Amsterdam, bureau Nieuwmarkt, heeft zich op 19 november 2001 ingezet om de fietsenstalling, in de oostelijke loods van Rapenburg (...), te ontruimen. Dit heeft zij gedaan in opdracht van de verhuurder, waarmee zij, evenals de verhuurder, de rechten van ondergetekenden, (volgen de namen van vier verenigingsleden; N.o.), als huurders en gebruikers van de fietsenstalling negeerde.

Huurders waren met hun advocaat in gesprek over hun rechten en de procedure die gevolgd diende te worden inzake mogelijke sloop van de fietsenstalling. De politie was hiervan op de hoogte.

De politie heeft de huurders die hun stalling beschermden en een fatsoenlijke uitvoering van de wetten en regels eisten, en alle buurtbewoners die de huurders ondersteunden, opgepakt, sommigen in de boeien geslagen, en afgevoerd naar het politiebureau. Daar zijn zij tot ± 13:00 uur in een politiecel vastgehouden. Toen de sloop grotendeels was gerealiseerd is iedereen op vrije voeten gesteld.

In haar verweer over dit optreden heeft de politie wisselende argumenten naar voren gebracht tot en met dat er een ontruimingsvonnis zou zijn voor de fietsenstalling.

2 Motivatie klacht

Huurders hebben een op papier vastgelegde huurovereenkomst. De verhuurder, de heer D., heeft voor het opzeggen van de huur van de fietsenstalling geen redelijke termijn in acht genomen. Daarbij komt dat twee huurders van de stalling in het geheel niet door de verhuurder op de hoogte zijn gesteld van de sloop.

De huurovereenkomst werd door verhuurder betwist en de politie heeft op basis van bestuursrechtelijke stukken in deze civiele kwestie besloten dat de verhuurder in zijn recht stond. De huurovereenkomsten die huurders lieten zien deden er niet toe. 'Hij heeft de beste stukken', werd ons door de politie gezegd.

Het optreden van de politie, met een flink aantal busjes waaruit politieagenten tevoorschijn kwamen, een enkeling met gummiknuppel in de hand, heeft tot grote ontsteltenis onder buurtbewoners geleid. Als de politie hiertoe in staat is, wat is dan nog meer mogelijk? Reden te meer voor ondergetekenden om dit in onze ogen onterecht optreden aan te kaarten, eerst bij de klachtencommissie en nu leggen wij dit voor aan u. (...)

3 Onjuiste weergave van klacht door klachtencommissie

Onze klacht is door de klachtencommissie incorrect weergegeven: de essentie van de klacht is onthoofd. Hierdoor is het zicht op het zwaarste onderdeel van onze klacht vertroebeld.

Het zwaarste onderdeel van onze klacht is de aanhouding op 19 november 2001 van ondergetekenden en enige uren vastzetting in een politiecel van het politiebureau Nieuwmarkt zonder dat hiervoor ook maar enig begin van een legitimatie voor was.

Onbegrijpelijk is voor ons de overweging van de commissie: 'De Commissie volgt in grote lijnen de lezing van de politie. Deze wordt niet of nauwelijks weersproken door klagers en komt haar aannemelijk voor. Zij laat in het midden op welk tijdstip er voor het eerst gemeld werd dat er sprake was van een huurovereenkomst.' (...)

Deze passage getuigt van een weinig zelfstandig opererende klachtencommissie. Ons inziens **onderzoekt** een klachtencommissie klachten. Het is eenvoudig aan te tonen dat de

politie tijdig is geïnformeerd over het bestaan van huurovereenkomsten inzake de fietsenstalling in de oostelijke loods. Wij kunnen niet aan de indruk ontkomen dat de beslissing van de commissie om dit in het midden te laten, is genomen om zich van een lastige zaak te ontdoen. Die indruk wordt nog eens bevestigd door het opmerkelijke feit dat de commissie alle correspondentie tussen de advocaat en de politie en de Officier van Justitie vanaf 7 november 2001 tot en met 19 november 2001 buiten de beoordeling van de klacht laat. Waarom is dit het geval? De ontvangst en inhoud ervan zijn bij de besprekingen met de politie en de Officier van Justitie nimmer betwist. Deze correspondentie zou een heel ander licht op de zaak kunnen werpen.

En nu opeens zit er in het dossier de uitleg van de politie dat op maandag 19 november 2001 de advocaat van huurders een termijn van een uur zou zijn aangeboden om een kort geding aanhangig te maken. In de nu gegeven uitleg zou het zo zijn dat de politie niet tot actie zou zijn overgegaan als onze advocaat dat inderdaad had gedaan.

Ten eerste wordt deze uitleg met klem door onze advocaat mr H. Sarolea ontkend en als absurd aangemerkt. Hij is bereid onder ede te verklaren dat hem een dergelijk aanbod nooit is gedaan. Ten tweede is deze uitleg nooit eerder door de politie in de diverse besprekingen gegeven, maar verschijnt deze nu ten tonele. Daarbij is huurders en klagers (volgen de namen van twee verenigingsleden; N.o.) door de politie op vrijdagmiddag 16 november 2002 rond 17:30 uur te verstaan gegeven dat als zij de container als vervangende fietsenstalling niet zouden accepteren, de politie tot ontruiming over zou gaan. Ook werd in het eerste gesprek met de politie en officier van Justitie op 20 maart 2002 tot onze grote verbazing, en tot grote verbazing van onze advocaat, duidelijk dat de politie donderdag 15 november de beslissing tot ontruiming al had genomen.

Hoe dan ook, bij de nu gegeven uitleg van de politie blijft onduidelijk waarop de politie de verregaande bevoegdheid baseert om over te mogen gaan tot de arrestatie en vasthouding van een halve dag van buurtbewoners. Want de fietsenstalling was, zoals de politie ook wist, nimmer gekraakt en er is door de eigenaar ook nooit aangifte gedaan van huisvredebreuk van de loods waarin de fietsenstalling was gevestigd.

4 Klacht over de afhandeling van onze klacht

Op 20 maart 2002 heeft het bestuur van de Vereniging, de betreffende huurders en de advocaat van één van de huurders een gesprek gehad met wijkbureau Nieuwmarkt over de gang van zaken. Van de zijde van de politie namen daaraan deel: vervangend buurtregisseur de heer P., de heer O., hoofd van wijkbureau Nieuwmarkt, en de heer Da., officier van Justitie.

Aan de orde was onze vraag op grond waarvan de politie meende te kunnen beslissen in een civiele kwestie. Hier kwam geen duidelijk antwoord op. De aanwezigen van politiezijde waren van mening dat zij in hun recht stonden en dat ze de zaken goed hadden voorbereid

en bestudeerd. Aan het feit dat het hier een civiele kwestie betrof gingen zij voorbij. Zij vonden het niet ter zake doen, of betwistten het.

Ook de vraag of verhuurder en eigenaar, de heer D., aangifte heeft gedaan van huisvredebreuk voor wat betreft de loods waarin de fietsen waren, alvorens men tot ontruiming is overgegaan, heeft men niet beantwoord.

De vereniging en ondergetekenden (volgen de namen van drie verenigingsleden; N.o.), brachten ter sprake dat ten tijde van de bezetting de buurt en de huurders niet goed zijn geïnformeerd door de heer P. Deze heeft bij hen en hun advocaat de indruk gewekt dat de politie de onderhandeling tussen eigenaar D. en huurders zou respecteren en zij maandagochtend 19 (november 2001; N.o.) de huurbewijzen moesten laten zien, die overigens al bekend waren gemaakt aan de politie. Achteraf blijkt dat al op donderdag 15 november 2001 besloten was om in te grijpen wanneer de huurders maandagochtend de fietsenstalling niet hadden verlaten.

De uitkomst van het gesprek was dat de heren Da. en O. ons toe hebben gezegd nog eens hun ingrijpen te bezien in het licht van de grief dat het hier een civiele zaak betrof. Ook zou worden nagegaan of de heer D. aangifte had gedaan van huisvredebreuk voor wat betreft de loods waarin de fietsen stonden, alvorens men tot ontruiming is overgegaan. Verder zouden zij een onderhoud met de heer D. hebben om hem te doen stoppen met zijn acties om huurders en buurtbewoners bij instanties zwart te maken. De bewijzen van zijn gedrag zouden daarin betrokken worden. Van de uitkomsten zou de Vereniging en ondergetekenden op korte termijn schriftelijk bericht krijgen.

Bij brief d.d. 15 april 2002 heeft de vereniging een reactie ontvangen. (...)

In de brief lezen we dat de politie haar optreden beschouwt als haar rol in het conflict tussen bewoners van Rapenburg en de heer D. Ze ontkent dat het hier gaat om een civiele kwestie waarin de politie zelf als rechter optrad.

De vraag of de heer D. aangifte heeft gedaan van huisvredebreuk inzake de loods die door een aantal huurders als fietsenstalling werd gehuurd, is onbeantwoord gebleven.

De Vereniging Belangengroep Rapenburg en ondergetekenden dienen per brief d.d. 7 mei 2002 bij de commissie voor politiekachten een klacht in over het politieoptreden van maandag 19 november 2001 en over het afhandelen van onze grieven die tijdens het gesprek van 20 maart 2002 zijn geuit.

Bij brief van 12 juni 2002 wordt klagers het aanbod van mediation gedaan. De aangezochte mediator mevrouw G., blijkt werkzaam te zijn bij Justitie. De vereniging vindt het, gelet op de klacht, verwonderlijk dat niet vanzelfsprekend een mediator is ingeschakeld die ten aanzien van politie en Justitie een onafhankelijke positie heeft. Aan een gebrek aan mediators kan het niet liggen, concluderen we na een beschouwing van

het ledenregister op de website van het Nederlands Mediation Instituut. Klagers zien dan ook af van deze mediation.

Aanvankelijk wordt de klacht nu in behandeling genomen door de klachtencommissie. Maar begin februari 2003 worden we door een politiefunctionaris gebeld met de vraag of we niet nogmaals een gesprek met een mediator willen. Dit keer een mediator in een onafhankelijke positie. Klagers gaan akkoord. De mediator komt al snel tot de conclusie dat dit niet een zaak voor mediation is, maar dat de door ons gestelde vragen door de politie beantwoord dienen te worden.

Onze vragen worden op dezelfde wijze beantwoord als eerder is gedaan, dus vindt voortzetting van de klachtenprocedure plaats.

En dan komt begin november 2003 de conclusie van de klachtencommissie.

De wijze waarop de politie heeft gemeend haar beklagd handelen te kunnen rechtvaardigen is treurig. Het heeft het toch al geschonden vertrouwen van buurtbewoners, - want hoe is het mogelijk in een politiecel vastgezet te worden, terwijl er geen enkele grond voor is -, in een eerlijk opererende politie een nog diepere deuk gegeven."

C. Standpunt korpsbeheerder

1. In reactie op de klacht heeft de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland bij brief van 1 november 2004 onder meer het volgende meegedeeld:

"Bij deze deel ik u mede dat ik bij mijn eerder genomen oordeel, op basis van het advies van de Commissie van de Politieklachten, blijf dat de assistentie die de politie de eigenaar van Rapenburg (...) (verder: eigenaar) heeft verleend, getuigt van behoorlijk politieoptreden.

Medio juli 2001 is de politie voor het eerst geconfronteerd met de onenigheid tussen de eigenaar en verzoekers. De politie heeft sinds die tijd een bemiddelende functie vervuld en heeft veelvuldig met beide partijen - en met de officier van justitie, Bureau Algemene Bestuurlijke en Juridische Ondersteuning van de politie, en de afdeling Openbare Orde en Veiligheid van de Gemeente - contact gehad. Op 5 november 2001 had de eigenaar zijn voorbereidingen getroffen en wilde tot sloop van het pand overgaan. De politie heeft de eigenaar uitdrukkelijk meegedeeld dat zij deze beslissing niet steunde en zij verzocht de eigenaar de uitspraak van de rechter inzake de voorlopig voorziening af te wachten. De eigenaar heeft hierop de sloop uitgesteld. Op 12 november 2001 heeft de rechter het verzoek tot voorlopige voorziening, in het voordeel van de eigenaar, afgewezen. Dit betekent dat de eigenaar over de twee vereiste sloopvergunningen beschikte. Ik ben van mening dat de politie er redelijkerwijze van uit mocht gaan dat de beslissing van de rechter de rechtmatigheid van de sloop bekrachtigde. Ingevolge artikel 2 Politiewet 1993 (zie

Achtergrond onder 1.; N.o.) heeft de politie tot taak te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en hulp te verlenen aan hen die deze behoeven. Nu vast is komen te staan dat verzoekers de sloop van het pand op 19 november 2001 belemmerden, ben ik van oordeel dat de politie, mede gelet op de door haar verrichte inspanningen en opgenomen contacten met diverse instanties, op basis van het voorgenoemde artikel assistentie mocht verlenen bij de sloop van het pand.

Ik ben tevens van oordeel dat de politie de personen die de menselijke ketting voor de loods vormden redelijkerwijze heeft kunnen aanhouden als verdachten van het opzettelijk niet voldoen aan een krachtens wettelijk voorschrift gegeven bevel (artikel 184 Wetboek van Strafrecht) (zie Achtergrond, onder 2.; N.o.). De verklaring van de politie (dat zij de groep die de toegang tot het pand belemmerde diverse malen heeft gevorderd zich te verwijderen en dat aan deze vordering geen gehoor werd gegeven), die niet door verzoekers is weersproken, acht ik aannemelijk en voldoende voor een redelijk vermoeden van schuld. Eveneens ben ik van mening dat de politie in redelijkheid het vermoeden kon opvatten dat de personen in de loods en op het dak van de loods zich hadden schuldig gemaakt aan huisvredebreuk (artikel 138 Wetboek van Strafrecht) (zie Achtergrond, onder 3.; N.o.). De aanhoudingen waren daarmee behoorlijk.

De politie is op grond van artikel 8 Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder 4.; N.o.) gerechtigd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Gebleken is dat de personen voor, in en op de loods het pand, ondanks diverse vorderingen hiertoe, weigerden te verlaten, dan wel weigerden aan de politie en de eigenaar toegang tot het pand te verschaffen. De personen deden dit onder meer door elkaar stevig vast te houden, oftewel door een menselijke ketting te vormen. Door zich hiermee tegen hun aanhouding te verzetten, is het aan de betreffende personen zelf te wijten dat de politie enige dwang toepaste om de zogenaamde ketting te doorbreken. Niet gebleken is dat de toegepaste dwang, dan wel geweld, disproportioneel was en daarom niet behoorlijk.

De politie verklaart dat zij boeien heeft aangelegd omdat het niet bevorderlijk was de aangehouden personen ter plaatse aan een fouillering te onderwerpen en om de veiligheid van de politieambtenaren die het transport verzorgden, te garanderen.

Op grond van artikel 22 lid 2 en lid 3 van de Ambtsinstructie voor de politie enz. (zie Achtergrond, onder 5.; N.o.) kan de politie een verdachte bij vervoer handboeien aanleggen indien deze zich daadwerkelijk fysiek tegen de vrijheidsbeneming verzet en indien er feiten of omstandigheden zijn waarop de betrokken politieambtenaren in redelijkheid tot het oordeel kunnen komen dat er gevaar bestaat dat de verdachte zich door vlucht aan de vrijheidsbeneming zal onttrekken of dat er een onmiddellijk dreigend gevaar bestaat dat de verdachte door daden van geweld het leven of de veiligheid van de verdachte, van een politieambtenaar of van derden in gevaar zal brengen. Die feiten en

omstandigheden kunnen gelegen zijn in de persoon van de verdachte dan wel de aard van het strafbare feit, in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt. Van dergelijke feiten of omstandigheden is in de onderhavige kwestie niet gebleken. Het boeien van de aangehouden personen was dan ook niet behoorlijk.

Verzoekers klagen erover dat het overbrengen naar en het ophouden in het bureau van enkele leden van de Rapenburggroep geen strafvorderlijk doel diende, maar uitsluitend gebeurde om de ontruiming te vergemakkelijken. Gelet op de grootte van de groep arrestanten en de commotie die ter plaatse was ontstaan, ben ik van mening dat van de politie niet verlangd kan worden dat zij aldaar een nader onderzoek instelde. Dat de politie ertoe is overgegaan de arrestanten naar het bureau over te brengen, acht ik dan ook behoorlijk. De arrestanten zijn omstreeks 09.30 uur op het bureau gearriveerd. Het doel van de overbrenging was het doen van nader onderzoek teneinde de identiteit van de arrestanten vast te stellen en de personen voor te geleiden aan de hulpofficier van justitie. Rond 13.00 uur zijn de arrestanten heengezonden. De periode van vasthouding, ongeveer drie en een halfuur, valt binnen de wettelijk toegestane duur van ophouden voor verhoor. Ik acht deze periode, mede gelet op de grootte van de groep, niet te lang. Niet is gebleken dat de groep arrestanten voor een ander doel, dan het strafvorderlijk doel, is vastgehouden.

Met betrekking tot klachtonderdeel 2 deel ik u het volgende mede. De Commissie voor de politiekachten Amsterdam-Amstelland adviseert mij over klachten over politieoptreden. De Commissie heeft tijdens haar onderzoek in beginsel van alle stukken kennis genomen en vervolgens geprobeerd de essentie van de klacht te beadviseren. Ik beoordeel het beklagde politieoptreden in beginsel op basis van het advies van de Commissie. Ik heb mij kunnen vinden in het tot de essentie terugbrengen van de onderhavige klacht. Hierbij merk ik op dat verzoekers in hun klachtbrief van 7 mei 2002 geen, althans nauwelijks aandacht aan het feitelijk politieoptreden op 19 november 2001, zoals het aanhouden en het vermeende onnodig hardhandig optreden, hebben besteed.

Resumerend acht ik de klacht ongegrond, behalve wat het handboeien betreft. Ik acht de klacht op dit punt gegrond."

2.1. Als bijlage bij de reactie van de korpsbeheerder was gevoegd een brief van 26 maart 2003 van verzoekster aan de regionale klachtencommissie. Hierin deelde verzoekster onder meer het volgende mee:

"De klacht (...) betreft het optreden op 19 november 2001 op Rapenburg.

Wij begrijpen dat de politie veel tijd kwijt is geweest aan deze zaak, maar de gegeven uitleg draagt niet bij aan herstel van vertrouwen. Er wordt nogal makkelijk voorbij gegaan aan het feit dat er meerdere loodsen waren op het terrein. Naar ons oordeel wordt om het punt waar het om gaat op onheuse wijze heengegaan. Het politieoptreden vond niet plaats

ter ontruiming van de loods aan de kant van de woning van heer S. (die gekraakt was geweest en conform de afspraken weer ontruimd), maar om een einde te maken aan de bezetting van de linkerloods.

Deze loods was door de heer D. op 15 december 2000 aangeboden als vervangende fietsenstalling voor de door ons al zeer lang gehuurde ruimte aan de andere kant van het Rapenburg.

Het is echt zeer vervelend om nu opeens te moeten lezen dat hiervan eerst op donderdag 15 november 2001 melding aan de politie zou zijn gemaakt. Dit is eenvoudig aantoonbaar niet waar, immers:

- op 6 november 2001 is er door mevrouw Do. aangifte gedaan van huisvredebreuk door de aannemer. Dit proces-verbaal heeft men niet gevoegd bij de brief aan u;
- op 7 november 2001 heeft mr. Sarolea de Officier van Justitie mr. Da. uitgebreid geïnformeerd over de status van de fietsenstalling, dat deze krachtens overeenkomst in gebruik was, met bijvoeging van bewijzen waaronder een brief van de heer D. zelf d.d. 3 november 2001 en een brief van mr. Ga. (die bij het maken van de afspraak met T. en Do. aanwezig was geweest);
- en nogmaals zijn deze stukken per fax toegezonden op 15 november 2001 naar de heer P.

Van deze stukken wordt geen enkele melding gemaakt.

Maar óók valt het standpunt van de politie totaal niet te volgen nu uit het proces-verbaal van 6 november 2001 blijkt dat de heer D. toen tegenover de politie zelf heeft verklaard, dat de linkerloods op basis van een afspraak in gebruik was: 'De linkerloods is met tijdelijke toestemming van mij in gebruik als fietsenstalling bij buurtbewoners, waaronder V., Do. en T.'

Het is dus onbegrijpelijk dat de politie tot het oordeel is gekomen dat de linkerloods in gebruik was bij de heer D. Onze advocaat heeft ons verzekerd een lange kraakrechtveraring te hebben, maar dit nog nooit te hebben meegemaakt. De eigenaar wil een afspraak beëindigen, weigert te overleggen over een redelijke oplossing en vraagt de politie om dan maar even te ontruimen. 'Als de politie constateert dat er geen sprake is van lokaal- of huisvredebreuk behoort de politie', aldus onze advocaat, 'zich terug te trekken en moet de eigenaar zijn probleem, zelfs als de ruimte gekraakt is, maar via de civiele rechter zien op te lossen.'

Het feit dat de politie zelf de op de valreep aangeboden container (is dit normaal bij lokaalvredebreuk-ontruiming?) als een acceptabele andere ruimte heeft aangemerkt, illustreert ons inziens duidelijk hoezeer de politie buiten haar boekje is gegaan. Het

gegeven antwoord klopt niet en heeft ons wantrouwen alleen nog maar vergroot. Onze advocaat heeft zich bereid verklaard u een en ander zo nodig nog nader toe te lichten.

Wat betreft de sloopvergunning die is overgelegd willen wij het volgende opmerken.

Deze door de politie (wel) overgelegde stukken hebben geheel niets te maken met haar bevoegdheden om te ontruimen. Maar wij willen er toch een korte opmerking over maken, omdat ook de gang van zaken rond die vergunningen het nodige wantrouwen in onze overheid heeft gewekt. Met de sloopvergunning van 2 april 2001 is het nodige mis. Deze heeft de heer D. in de schoot geworpen gekregen, omdat een ambtenaar op het stadhuis een fatale termijn liet verlopen. Inmiddels is gebleken dat toenmalig wethouder Kr. over de oorzaak hiervan door haar ambtenaren onjuist is geïnformeerd. Hierover lopen nog procedures. Een recente brief van onze advocaat aan de Raad van State en aan mw. Kr., met de bewijzen, is bijgevoegd.

Het door de heer O. gegeven antwoord klopt niet. Wij handhaven de klacht en hopen opheldering en excuses te verkrijgen."

2.2. Als bijlage bij de reactie van de korpsbeheerder was verder gevoegd een brief van 13 juni 2003 van verzoekster aan de regionale klachtencommissie. Hierin deelde verzoekster onder meer het volgende mee:

"Graag voegen wij bijgevoegde informatie toe aan onze brief d.d. 26 maart 2003. Deze brief was onze reactie op de politierapportage, d.d. 18 maart 2003, van het door de politie verrichte onderzoek inzake onze klacht. De klacht (...) betreft het politieoptreden op 19 november 2001 op Rapenburg.

Bijgevoegde informatie is een kopie van een pagina uit de Conclusie van Repliek geschreven door mr. P.L. Visser voor de heer D. directeur Appartementenbouw Rapenburg BV.

Hij schrijft 'Voor het geval de politie op 19 november 2001 niet tot ontruiming was overgegaan, heeft de raadsman reeds een kort geding voorbereid om langs die weg de ontruiming te kunnen bewerkstelligen, in totaal heeft dit 2,9 uur tegen een uurtarief van € 204,20 met zich meegebracht'.

Hieruit blijkt dat men wel degelijk wist dat er sprake was van een civiele zaak die via een kort geding van de verhuurder opgelost diende te worden en niet zoals uiteindelijk gebeurde door ingrijpen van de politie.

Het was volgens ons niet echt nodig onze klacht van nog meer bewijs te voorzien, maar wij vonden deze informatie zo tekenend dat wij u deze niet wilden onthouden."

2.3. Als bijlage bij de reactie van de korpsbeheerder was ook nog een proces-verbaal van aangifte van 6 november 2001 door de heer D. Hierin was onder meer het volgende opgetekend:

"Het betreft een stenen gebouw, waarin drie loodsen naast elkaar zitten.

De rechter loods en de middelste loods zijn in gebruik bij de aannemer (...).

Hij gebruikt de twee loodsen als opslag van gereedschap en bouwmaterialen voor de bouw van perceel 49 waarin hij bezig is. Tevens wordt een loods gebruikt als directiekantoor.

De linkerloods is met tijdelijke toestemming van mij in gebruik als fietsenstalling bij buurtbewoners, waaronder V., Do. en T. (...)

In de twee loodsen in gebruik van de aannemer heb ik allerlei gereedschappen, tafels, fax, telefoons, kast met bouwtekeningen zien staan. Het ene gedeelte is echt ingericht en wordt gebruikt als een kantoor, terwijl in het andere deel vooral de gereedschappen stonden, zoals zaagmachines, hout en andere materialen."

D. Reactie betrokken ambtenaar j.

1. In zijn brief van 2 augustus 2004, waarmee het onderzoek werd geopend, heeft de Nationale ombudsman de korpsbeheerder de volgende vragen voorgelegd:

"1. Op welk moment is uw korps voor het eerst geconfronteerd met de situatie rond de hier aan de orde zijnde panden?

2. Wilt u nauwkeurig aangeven welke rol medewerkers van uw korps vanaf dat moment in deze zaak hebben gespeeld?

3a. Op welk moment is de beslissing genomen tot politieoptreden in deze zaak?

3b. Wat was volgens u de juridische grondslag voor dit politieoptreden?

4a. Is het juist dat tijdens het politieoptreden van 19 september 2001 geweld is aangewend tegen ter plaatse aanwezigen?

4b. Zo ja, waaruit heeft dit geweld bestaan?

4c. Wie heeft hiertoe opdracht gegeven?

4d. Is hiervan een geweldrapportage opgemaakt?

4e. Zo nee, waarom niet?

5a. Is het juist dat bij gelegenheid van het politieoptreden van 19 september 2001 personen zijn overgebracht naar een politiebureau?

5b. Zo ja, zijn deze personen aangehouden en op grond van welke verdenking heeft aanhouding dan plaatsgehad?

5c. Indien hierbij gebruik is gemaakt van handboeien, om welke reden is dat dan gebeurd?

5d. Zijn de overgebrachte personen ingesloten en verhoord?

5e. Hoe is het verdere verloop van het opsporingsonderzoek geweest?"

2. Deze vragen werden beantwoord door een van de betrokken ambtenaren, inspecteur van politie J. Bij brief van 18 oktober 2004 verstreekte de heer J. onder meer de volgende informatie:

"Antwoord vraag 1:

Medio juli 2001 is het eerste contact geweest naar aanleiding van een eerste uitspraak van de rechter inzake het slopen van de panden Rapenburg (...) te Amsterdam.

Antwoord vraag 2:

Vanaf het moment van het bekend worden van de problematiek rond de panden Rapenburg (...) zijn daarbij direct betrokken geraakt de buurtregisseurs J. en P., beiden dienstdoende bij de regiopolitie Amsterdam-Amstelland, district 3, wijkteam Nieuwmarkt, (...) te Amsterdam. Beiden hebben vanaf het begin een bemiddelende rol proberen te vertolken binnen de problematiek die de sloop van de panden opleverde. Zij hebben beiden getracht zich op een zodanige wijze op te stellen dat er een deëscalerend effect zou optreden. Beiden hebben zeer objectief steeds in hun contacten naar beide partijen de problematiek bekeken en geen standpunt ingenomen.

Antwoord vraag 3a:

Op maandag 19 november 2001 is door mij, J., inspecteur van politie te Amsterdam, de beslissing genomen om tot daadwerkelijk politie optreden over te gaan.

Antwoord vraag 3b:

De juridische grondslag is gebaseerd op een rechterlijke beslissing, waarin aan de heer D. toestemming werd gegeven, om de betreffende panden te slopen en dat hij zich de toegang tot de panden desnoods met gebruikmaking van de sterke arm mocht verschaffen.

Op maandag 19 november 2001 ben ik, J., in gezelschap van een aantal politiemensen, die direct onder mijn leiding stonden, naar Rapenburg (...) gegaan.

Bij aankomst daar zag ik dat er zich voor de toegangsdeur van het betreffende perceel een menselijke keten had gevormd van, ongeveer 20 personen. Zij stonden arm in arm en belemmerden de toegang tot het pand aan de eigenaar van het pand, de heer D.

Antwoord vraag 4a en 4b:

Het is juist dat er, onder mijn leiding en in mijn opdracht, licht fysiek geweld is aangewend. Het geweld heeft bestaan uit het losmaken van de in elkaar gehaakte armen van de personen die de toegang tot het pand belemmerden.

Antwoord op vraag 4c:

Ik, J., heb opdracht gegeven om dit lichte fysieke geweld toe te passen en ben continue ter plaatse gebleven en heb steeds gesommeerd zeer rustig aan te doen en het geweld slechts zeer licht te laten zijn.

Antwoord vraag 4d en 4e:

Door mij is geen geweldsrapportage opgemaakt omtrent het toegepaste geweld. Naar mijn mening was het geweld van zodanige aard dat dit niet in een rapportage verwoord hoefde te worden. Wel is het toegepaste geweld door mij verwoord in het door mij opgemaakte proces-verbaal onder nummer (...).

Antwoord vraag 5a en 5b:

Ja, dit is juist.

Alle personen die in de menselijke keten stonden zijn door mij aangehouden op grond van artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht. (Opzettelijk niet voldoen aan een bevel of vordering). Later zijn personen die zich op en in het pand bevonden aangehouden op grond van artikel 138 van het Wetboek van Strafrecht (Lokaalvredebreuk).

In beide gevallen zijn alle verdachten door mij op luide en duidelijke wijze in kennis gesteld van het feit waarvoor en tevens dat zij waren aangehouden en overgebracht zouden worden naar het politiebureau Nieuwmarkt.

Aan het politiebureau Nieuwmarkt zijn alle verdachten geleid voor de hulpofficier van justitie de inspecteur van politie, L.

Alle aangehouden personen zijn dus overgebracht naar het politiebureau Nieuwmarkt te Amsterdam en daar, in afwachting van verhoor, geplaatst in de beide dagverblijven.

Antwoord vraag 5 c:

Ja, er is gebruik gemaakt van de transportboeien. Ik heb hiertoe de opdracht gegeven omdat ik het niet bevorderlijk vond de aangehouden mensen ter plaatse aan een fouillering te onderwerpen. De aangehouden mensen zijn met groepjes van 6 man/vrouw tegelijk in transportbusjes overgebracht en voor de veiligheid van de politiemensen die het transport verzorgden heb ik dus de transportboeien laten aanleggen. Overigens is het aanleggen van de transportboeien gerelateerd in X-POL.

Antwoord vraag 5d:

Zoals reeds aangegeven bij antwoord op vraag 5a en 5b zijn alle aangehouden personen geplaatst in beide dagverblijven in afwachting van verhoor.

Ik heb aan alle mensen op zeer duidelijke wijze meegedeeld wat de procedure zou zijn waaraan zij zouden worden onderworpen.

In eerste instantie weigerden alle aangehouden personen hun identiteit bekend te maken. Hierop heb ik allen uitgelegd dat dit zeker in hun nadeel zou uitpakken daar ik dan tot maatregelen ter identificatie zou moeten overgaan en dat dit gevolgen in tijd voor iedereen zou hebben.

Vervolgens zijn alle personen gehoord en zijn allen weer, binnen de daarvoor geldende termijn weer heengezonden. Slechts 1 verdachte bleef weigeren de identiteit bekend te maken en deze persoon is aan maatregelen ter identificatie (afnemen van vingerafdrukken en maken van een foto) onderworpen.

Gedurende de tijd dat de verdachten aan het bureau hebben verbleven, is er een storing in het bedrijfsprocessen systeem van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland opgetreden en was het niet mogelijk om gegevens te registreren. Achteraf is alles in het X-POL geregistreerd.

Echter door de grote hoeveelheid personen is een en ander administratief niet op de goede wijze verwerkt.

Hierdoor was het voor mij, in de afhandeling van het later opgemaakte proces-verbaal, niet meer mogelijk om precies nog naar eer en geweten te kunnen verklaren welke personen waren aangehouden ter zake het opzettelijk niet voldoen aan een bevel of vordering dan wel voor het plegen van lokaalvredebreuk. Ik heb hierover later contact gehad met de officier van justitie, de heer Da. en heb hem meegedeeld dat ik, op grond van de mij ter beschikking staande ambtseed, niet voor de volle 100% zekerheid kon verschaffen omtrent de gepleegde overtredingen. Derhalve is door mij voorgesteld om niet tot vervolging van de gepleegde overtreding over te gaan, aan welk verzoek door de officier van justitie gevolg is gegeven.

Ik ben van mening dat de geuite klachten van de bewoners van Rapenburg in deze zaak ongegrond zijn.

Vanuit mijn positie bekeken zijn alle mensen op een zeer correcte en menselijke wijze behandeld. Zij zijn voortdurend op de hoogte gebracht en gehouden van alles wat er zou gaan gebeuren.

Voor wat betreft de legitimiteit van het optreden verklaar ik dat de bewoners van Rapenburg alle wettelijke middelen hadden bewandeld om sloop van de panden te voorkomen. Bij rechterlijke uitspraak was uiteindelijk, nadat alle mogelijkheden voor de bewoners waren uitgeput, het besluit gevallen dat de panden gesloopt mochten worden en dat de panden leeg moesten worden opgeleverd aan de eigenaar de heer D.

De oplevering diende te geschieden desnoods met het inroepen van de sterke arm. Dit is dus gebeurd.

Alle aanwezige personen, die deel uitmaakten van de menselijke ketting en zich bevonden in en op de panden, zijn door mij aangehouden en zijn overgebracht naar het politiebureau Nieuwmarkt. Ik heb zelfs een jongeman, leeftijd ongeveer 13 jaar, uit de menselijke ketting weg laten gaan omdat ik vond dat deze jongen onder invloed van zijn ouders stond en ik het niet, menselijk gezien, noodzakelijk vond om deze jongeman ook aan te houden en over te brengen naar het politiebureau.

Van mijn zijde is werkelijk alles in het werk gesteld om deze zaak voor alle betrokkenen naar behoren af te wikkelen.

Ik heb de mensen aangehouden en allen proces-verbaal aangezegd waarbij het mijn bedoeling was om het proces-verbaal in te zenden en de officier van justitie vervolging te laten instellen. Echter door omstandigheden is dit dus niet gebeurd. Ik heb de mensen absoluut niet aangehouden alleen maar met het doel om de vrije toegang voor de eigenaar tot de panden mogelijk te maken. Ik heb allen aangehouden in verband met de gepleegde overtredingen.

Naar waarheid opgemaakt te Amsterdam, 18 oktober 2004."

3. Bij brief van 5 januari 2005 legde de Nationale ombudsman de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland de volgende nadere vragen voor;

"1. In totaal hoeveel personen zijn aangehouden en overgebracht naar het politiebureau?

2a. Zijn al deze personen als verdachte gehoord

2b. Indien een of meerdere van de aangehouden personen niet zijn verhoord, om welke reden is daar dan van afgezien?

3. Graag ontvang ik van u een kopie van de opgemaakte processen-verbaal van verhoor."

4.1. In antwoord op deze vragen zond de korpsbeheerder op 4 februari 2005 een door inspecteur van politie J. op 31 januari 2005 opgestelde rapportage toe, alsmede de gevraagde processen-verbaal.

In deze rapportage deelde de heer J. onder meer het volgende mee:

"Er zijn op 19 november 2001 in totaal 20 aanhoudingen verricht, welke aanhoudingen zijn gerelateerd bij de processen verbaal nummer (...) en (...).

Ik verwijs derhalve naar beide processen verbaal van bevindingen.

Door het uitvallen van het X-POL systeem is het echter niet meer duidelijk te achterhalen of de juiste verdachten op de juiste ten laste leggingen zijn ingevoerd in het systeem.

Binnen het bureau en met name bij de beide dagverblijven was het zeer druk met de 20 verdachten en liepen er een aantal zaken door elkaar heen.

Ik, J., verklaar echter dat de aanhoudingen op de juiste gronden waren gepleegd, maar dat er mogelijk verwisselingen in personen hebben plaatsgevonden, waardoor er enkele personen onder de foutieve ten laste legging zijn ingeboekt.

Alle verdachten zijn gehoord en binnen de daarvoor geldende termijnen heengezonden.

De verdachten die weigerden hun identiteit bekend te maken zijn in verzekering gesteld en onderworpen aan maatregelen ter identificatie."

Het proces-verbaal bevatte onder meer handgeschreven verklaringen van negentien door de politie aangehouden personen. Het merendeel van de verklaringen bevatte uitsluitend de opmerking dat de persoon in kwestie niets wenste te verklaren en deze verklaring ook niet wenste te ondertekenen.

Verder bevatte het proces-verbaal informatie over tijdstip van aanhouding en voorgeleiding en ten aanzien van acht onbekend gebleven verdachten het tijdstip van inverzekeringstelling, verhoor en heenzending.

Uit het overzicht is gebleken dat een deel van de aanhoudingen plaatsvond om 9.10 uur terwijl de overige aanhoudingen plaatsvonden om 9.20 uur, dat de voorgeleidingen plaatsvonden tussen 10.32 uur (de eerste) en 12.37 uur (de laatste), dat de inverzekeringstellingen plaatsvonden tussen 14.15 uur (de eerste) en 15.00 uur (de laatste) en dat de heenzendingen van de acht in verzekering gestelde personen plaatsvonden tussen 16.32 uur (de eerste) en 16.43 uur (de laatste).

e. reactie verzoekster

1. In reactie op hetgeen van de zijde van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland was aangevoerd liet verzoekster bij - door twee bestuursleden ondertekende - brief van 16 februari 2005 onder meer het volgende weten:

"Het verweer op de klacht heeft bij indieners van de klacht tot verontwaardiging geleid. Er wordt namelijk op de essentie van de klacht - het ontbreken van een legitieme basis voor de politieactie tot ontruiming van de fietsenstalling - gereageerd met een flagrante onwaarheid: er zou een ontruimingsvonnis van de rechter hebben gelegen met de bevoegdheid een 'sterke arm' in te zetten ter ontruiming van de fietsenstalling, een vonnis dat wij zouden hebben genegeerd. Deze voorstelling van zaken is onwaar en de gegeven reactie vinden wij uitermate kwalijk, óók omdat zij bij u de suggestie wekt dat wij geen respect zouden tonen voor de rechterlijke macht. Men keert de zaken om.

De projectontwikkelaar de heer D. had met meerdere mensen uit de buurt contractuele verplichtingen (woningen, fietsenstalling) en er liepen over dit door de buurt zo bestreden project diverse procedures: kapvergunningen, sloopvergunning, monumentenvergunning, bouwvergunning en de procedure bij de civiele ontruimingsrechter aangespannen tegen de inmiddels overleden S., de eerste gedagvaarde persoon bij wie de huur was opgezegd, omdat hij een groot deel van zijn tuin moest inleveren en de poort tussen de loodsen en zijn woning, waarmee hij niet akkoord ging. En juist bij die civiele rechter ving niet de buurt (i.c. S.), maar de heer D. bot, enkele weken voor de gewraakte politieactie.

Een proces tot ontruiming op korte termijn van de fietsenstalling leek bij deze stand van zaken niet meer kansrijk (vanwege het ontbreken van in kort geding vereist spoedeisend belang) en dit vormde voor onze advocaat en ons dé meest waarschijnlijke verklaring waarom D. niet de rechter, maar de politie is gaan inschakelen om hem te helpen bij een ontruiming van de fietsenstalling. Nu echter te moeten lezen dat de politie doodleuk stelt bij de ontruiming van de fietsenstalling gehandeld te hebben op basis van een ontruimingsvonnis met 'sterke arm' bepaling is te gek voor woorden. Al een keer eerder heeft de politie met een officier van justitie tevergeefs geprobeerd om op deze wijze de klacht van de buurt over onrechtmatig handelen te sussen, reden waarom wij het des te kwalijker vinden dat dit onheuse verweer ook richting u weer wordt ingeroepen.

Het zou de politie sieren als zij ronduit toegeeft dat zij in dit geval bij hoge uitzondering een (niet geschorste) sloopvergunning als voldoende heeft aangemerkt voor het ontruimen met de sterke arm en dat zij fout heeft gehandeld. Dit doet zij evenwel niet en zij heeft besloten de aanwezigheid van een ontruimingsvonnis (wederom) in te roepen. Waar u besloten heeft om bij de politie nadere procesverbalen op te vragen is het ons inziens voor de waarheidsvinding onontkoombaar om óók het ontruimingsvonnis op te vragen waarop de politie zich in haar verweer beroept én de stukken waaruit blijkt dat en wanneer dit door de deurwaarder betekend is, hetgeen, zoals wij begrepen hebben, bij de tenuitvoerlegging van ontruimingsvonnissen voorschift is."

2. In vervolg op de brief van 16 februari 2005 deelden dezelfde bestuursleden bij brief van 14 april 2005 nog onder meer het volgende mee:

"In onze brief van 16 februari 2005 hebben wij uw aandacht gevraagd voor de essentie van onze klacht, namelijk het ontbreken van een legitieme basis voor de politieactie tot ontruiming van de fietsenstalling op 19 november 2001.

In de brief die u van de korpsbeheerder heeft gekregen wordt om dit feit heengegaan als we het zo mogen uitdrukken. En in de brief van de politie aan u wordt u op dit punt onjuist geïnformeerd en op het verkeerde been gezet. Er wordt een voorstelling van zaken gegeven alsof de heer D. beschikte over een vonnis om de fietsenstalling te mogen ontruimen, zo nodig met behulp van de sterke arm. Dit is gewoon niet zo. Als dit wel het geval was geweest zou de buurt nimmer de blokkade hebben opgeworpen. Zoals wij u in onze laatste brief hebben aangegeven lag er zelfs een kort voor de politieactie gewezen vonnis waarin de rechtbank tegen de buurman de heer S. een vordering tot medewerking had afgewezen. Het politieoptreden miste dan ook de legitimatie, zoals achteraf gesteld door de korpsbeheerder.

Dit is voor ons de kern van de zaak.

Met deze brief willen we ingaan op een aantal andere punten die in bovengenoemde stukken aan de orde komen.

(...)

Ik ben van mening dat de politie er redelijkerwijze van uit mocht gaan dat de beslissing van de rechter de rechtmatigheid van de sloop bekrachtigde.

Hij ging daar vanuit. Maar rechtmatigheid van sloop is een bestuursrechtelijke uitspraak over de sloopvergunning, die niets van doen heeft met de huur- of gebruiksrechten op de fietsenstalling en de eventuele rechten op een vervangende ruimte. Wij nemen aan dat de korpsbeheerder dit weet, want hij is degene aan wie gevraagd wordt ontruimingsvonnissen te effectueren. Dat is geen zeldzame aangelegenheid in Amsterdam.

Door de formulering *dat de politie er redelijkerwijze van uit mocht gaan* erkent de korpsbeheerder eigenlijk zelf al dat er geen civielrechtelijke uitspraak lag op grond waarvan een ontruiming gerechtvaardigd kon worden. Ligt er een vonnis tot ontruiming met de sterke arm of niet? Dát is dé vraag die beantwoord moet worden alvorens de korpsbeheerder beslist tot ontruiming.

Verder zegt de korpsbeheerder in genoemde brief (...):

Ik ben tevens van oordeel dat de politie de personen die de menselijke ketting voor de loods vormden redelijkerwijze heeft kunnen aanhouden als verdachten van het opzettelijk

niet voldoen aan een krachtens wettelijk voorschrift gegeven bevel (artikel 184 Wetboek van Strafrecht). De verklaring van de politie (dat zij de groep die de toegang tot het pand belemmerde diverse malen heeft gevorderd zich te verwijderen en dat aan deze vordering geen gehoor werd gegeven), die niet door verzoekers is weersproken, acht ik aannemelijk en voldoende voor redelijk vermoeden van schuld.

Er is gesommeerd weg te gaan, maar de wettelijke legitimatie van deze sommatie ontbrak. Men beriep zich op genoemd artikel. Maar er lag geen ontruimingsbevel. Dit is door de mensen herhaaldelijk aan de politie medegedeeld in reactie op de sommatie weg te gaan. Als aan de sommatie een ontruimingsbevel ten grondslag had gelegen waren wij gegaan.

Als op deze manier artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht gebruikt wordt ben je als burger vogelvrij. En zo hebben wij het beleefd, er is een artikel gebruikt of beter:

misbruikt om de eigenaar de gelegenheid te geven te kunnen slopen. (...)

Rond 13:00 uur zijn de arrestanten heengezonden. De periode van vasthouding, ongeveer drie en een halfuur, valt binnen de wettelijk toegestane duur van ophouden voor verhoor. Ik acht deze periode, mede gelet op de grootte van de groep, niet te lang.

De periode dat wij zijn vastgehouden is er geen verhoor afgenomen. We hebben al die tijd in de cel gezeten. Pas tegen 13:00 uur is begonnen met het afnemen van de verhoren. De laatste arrestanten zijn eind van de middag heengezonden en dus 6 à 7 uur vastgehouden.

(...)

Niet is gebleken dat de groep arrestanten voor een ander doel, dan het strafvorderlijk doel, is vastgehouden.

Artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht is gebruikt op basis van een bestuursrechtelijke uitspraak. We zagen zojuist dat de korpsbeheerder dit schrijft: *Ik ben van mening dat de politie er redelijkerwijze van uit mocht gaan dat de beslissing van de rechter de rechtmatigheid van de sloop bekrachtigde.*

Dan is het niet verwonderlijk dat wij het beleefd hebben en ook zo zien, dat het artikel gebruikt is om de eigenaar de gelegenheid te geven te kunnen slopen. Want waarom ligt er geen ontruimingsbevel? Waarom heeft de politie hier niet naar gevraagd en gewacht met haar optreden totdat er een uitspraak van de civielrechtelijke rechter lag? Waarom werden wij pas vrijgelaten toen de sloop een feit was?

(...)

ONZE REACTIE OP DE BRIEF VAN DE HOOFDINSPECTEUR D.D.14 MAART 2003.

(...)

Verder schrijft de hoofdinspecteur (...):

In hun brieven stellen de klagers dat de vermeende huurders van de fietsenstalling (...) niet op de hoogte zijn gesteld van een aanstaande sloop. Gelet op bovengenoemde voorgeschiedenis waren betrokkenen tenminste vanaf 1999 hiervan in kennis.

Het feit dat iemand een sloopvergunning aanvraagt wil ten eerste niet zeggen dat die persoon hem ook krijgt. U heeft kunnen zien hoe van de zijde van de vereniging en individuele Rapenburgers de rechtswegen zijn bewandeld om het cultuurhistorisch pand voor Rapenburg te behouden. En tevens dat zij daarbij buiten spel zijn gezet en van informatie verstoken zijn gebleven. Ten tweede laat een sloopvergunning civiele rechten van derden onverlet of zij nu huurders zijn of gebruikers zoals de heer D. later is gaan stellen.

Dus haalt de hoofdinspecteur twee zaken door elkaar: de bestuursrechtelijke kant en de civielrechtelijke kant van de zaak. Het daadwerkelijk slopen van een pand dat in gebruik is op basis van een civiele overeenkomst moet door de civiele rechter worden beslist.

(...)

(Verderop, N.o.) schrijft de inspecteur:

Naar aanleiding van dit verzoek belt buurtregisseur P. die dag (donderdag 15 november 2001) met de heer Sarolea. Op dat moment wordt voor het eerst aangegeven dat er sprake zou zijn van een huurovereenkomst betreffende de fietsenstalling. Vermeende huurders zijn de heer T., mevrouw Do. en de heer V. Buurtregisseur P. vraagt om een kopie van de huurovereenkomst een betalingsbewijs en/of enig ander bewijs van huur voor dat perceel. De klagers konden niets overleggen. Hetgeen zij konden overhandigen had betrekking op het reeds gesloopte pand Rapenburg (...).

In deze passage staan 2 pertinente onjuistheden en er spreekt een belangrijk gegeven uit.

Ten eerste was het absoluut niet voor het eerst dat de fietsenstalling ter sprake kwam.

Op 5 november toen ze de loodsen wilden slopen is de deur van de loods die onze fietsenstalling was, geforceerd, het slot eraf gebroken. Mevrouw Do., de heer V. en de heer T. hebben ieder toen aangifte gedaan van huisvredebreuk (...).

Ten tweede waren er bewijzen voor de huurovereenkomst, die toen ook al aan de politie zijn toegestuurd. Overigens blijkt uit de stukken dat ook de heer D. ronduit heeft erkend dat de fietsenstalling krachtens overeenkomst met hem in gebruik was!

Wat opvalt in de geciteerde reactie van de politie is dat de politie in feite op de stoel van de rechter is gaan zitten. De civiele rechter had uit moeten maken of er recht bestond op

ontruimingsbescherming of niet, op vervangende ruimte of niet. Het was een ingewikkelde situatie. De heer D. die geen problemen over de fietsenstalling wilde toen hij Rapenburg (...) ging slopen heeft eigenhandig de fietsen naar een van de loodsen van Rapenburg (...) verplaatst en ons te kennen gegeven dat de fietsen nu daar stonden. Dit is allemaal niet in overleg met de huurders gegaan. We vonden een briefje op de deur geplakt met de mededeling dat de fietsenstalling verhuisd was naar de overzijde.

(...)

Buurtregisseur P. heeft hen er ook op 15 november weer op gewezen dat er een sloopvergunning was verleend en dat er een uitspraak van de rechter lag in het voordeel van de heer D. Onjuist is dat door de buurtregisseur ooit is aangegeven dat de heer D. een kort geding zou moeten aanspannen.

In bestuursrechtelijke zin had D. toestemming gekregen om te slopen. De civielrechtelijke zaak moest nog bestudeerd worden.

Eerder al bleek dat een rechter zijn verzoek in een kort-geding om een huurder, wonende op Rapenburg (...), een aantal zaken te ontnemen om met de bouw te kunnen beginnen, heeft afgewezen. (...)

Het kan toch niet zo zijn dat de politie dan vervolgens gaat ingrijpen op basis van bestuursrechtelijke uitspraken.

Dan schrijft de hoofdinspecteur (...):

Hierop heeft buurtregisseur P. wederom het standpunt van de politie kenbaar gemaakt: er was een alternatief voor de fietsenstalling voorhanden en ze moesten de heer D. toegang geven tot zijn eigendom.

De politie kan helemaal niet uitmaken of het alternatief voor de fietsenstalling een acceptabel alternatief was. Dat behoort de civiele rechter te doen.

Hij vervolgt:

Geen van de aanwezigen heeft toen overigens enig schriftelijk stuk overhandigd, waaruit de eerder gestelde huurovereenkomst had kunnen blijken.

Dat is wel door aanwezigen gedaan, maar de politie heeft deze afgekeurd. Maar alweer, de politie kan niet op de stoel van de civiele rechter gaan zitten.

(...)

In dat uur wordt buurtregisseur P. gebeld door de heer Sarolea. Deze geeft aan geen civielrechtelijk kortgeding aangespannen te hebben (hetgeen in de rede had gelegen als

men zich op een huurovereenkomst wenst te beroepen), maar dat hij zou onderzoeken of dit nog zin had. Hij zou contact opnemen met justitie.

Onze advocaat Sarolea betwist dit met klem en laat weten dat wat de politie hier stelt juridisch ook onjuist is.

Onze advocaat Sarolea heeft contact opgenomen met justitie om nogmaals over te brengen dat hij geen weet heeft van een ontruimingsvonnis en dat hij ontruiming evident onrechtmatig acht. Hij heeft de situatie doorgesproken met de piketofficier omdat de behandelend officier onvindbaar was.

Er was geen sprake van dat wij een civielrechtelijk kort geding zouden aanspannen. Wij zijn van mening geweest dat dit op de weg van de eigenaar lag. Als D. ons met 'sterke arm' eruit wilde zetten dan zou hij moeten zorgen voor een ontruimingsvonnis. Dan had de politie kunnen ingrijpen. En voor de goede orde, dan zouden we ook uit eigen beweging de stalling hebben verlaten, als de rechter ons daartoe in kort geding veroordeeld zou hebben. (...)

In het bijzijn van de politie heeft de heer D. de aanwezigen, waaronder de klagers, herhaaldelijk gevorderd zijn eigendom te verlaten.

De heer D. heeft ons, de heer T., mevrouw Do. en de heer V., op die ochtend nimmer gevorderd zijn eigendom te verlaten. Maar ook als dit wel gebeurd zou zijn en wij het niet gehoord hebben kan dit toch niet het politieoptreden rechtvaardigen. Want zo worden mensen die niet op basis van kraak maar op basis van overeenkomst een ruimte in gebruik hebben in Nederland toch niet ontruimd?

(...)

De politie is het pand niet binnengetrepen en heeft evenmin het pand daadwerkelijk ontruimd.

Dit is onbegrijpelijk. De hele actie was toch ingegeven door het verzoek van de eigenaar om te assisteren bij ontruiming en sloop? In het in deze brief aangehaalde proces-verbaal staat bovendien wel degelijk dat zij 1 persoon die zich in de fietsenstalling bevond hebben weggehaald.

Uit de geciteerde zin lijkt overigens te spreken dat de hoofdinspecteur op gekunstelde wijze een oplossing zoekt voor het feit dat er geen ontruimingsvonnis lag. Hij zegt doodleuk dat het pand niet is ontruimd. Dit noemen wij werkelijk een zwaktebod. Je haalt iedereen weg, iemand wordt uit het pand gehaald, en ook worden mensen van het dak gehaald, maar je hebt niet ontruimd."

Achtergrond

1. Politiewet 1993

Artikel 2

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

2. Wetboek van Strafrecht

Artikel 184

"1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of vrijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

2. Met de in het eerste gedeelte van het vorige lid bedoelde ambtenaar wordt gelijkgesteld ieder die, krachtens wettelijk voorschrift, voortdurend of tijdelijk met enige openbare dienst is belast.

3. Met een vordering of handeling als bedoeld in het eerste lid wordt gelijkgesteld een vordering of handeling van de schipper of gezagvoerder van een luchtvaartuig die een bevoegdheid uitoefent of een verplichting vervult, welke hem als zodanig is toegekend of opgelegd bij een bepaling van het Wetboek van Strafvordering. Onder schipper wordt begrepen hij die het hoogste gezag uitoefent op een overeenkomstig artikel 136a, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering aangewezen installatie.

4. Indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen twee jaren zijn verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens gelijk misdrijf onherroepelijk is geworden, kan de gevangenisstraf met een derde worden verhoogd."

3. Wetboek van Strafrecht

Artikel 138

"1. Hij die in de woning of het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijdert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

2. Hij die zich de toegang heeft verschaft door middel van braak of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum, of die, zonder voorkennis van de rechthebbende en anders dan ten gevolge van vergissing binnengekomen, aldaar wordt aangetroffen in de voor de nachtrust bestemde tijd, wordt geacht te zijn binnengedrongen.

3. Indien hij bedreigingen uit of zich bedient van middelen geschikt om vrees aan te jagen, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

4. De in het eerste en derde lid bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien twee of meer verenigde personen het misdrijf plegen."

4. Politiewet 1993

Artikel 8

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

2. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak heeft toegang tot elke plaats, voor zover dat voor het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven, redelijkerwijs nodig is.

3. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd tot het onderzoek aan de kleding van personen bij de uitoefening van een hem wettelijk toegekende bevoegdheid of bij een handeling ter uitvoering van de politietaak, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid, die van de ambtenaar zelf of van derden en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar.

4. De officier van justitie of de hulppofficier van justitie voor wie aangehouden of rechtens van hun vrijheid beroofde verdachten of veroordeelden worden geleid, is bevoegd te bepalen dat deze aan hun lichaam zullen worden onderzocht, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid of die van de ambtenaar zelf en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar.

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

5. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar.

Artikel 22

In artikel 22, eerste lid van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994; Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994) is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen.

De leden 2 en 3 van dit artikel luiden als volgt:

"2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

- a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
- b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

In artikel 22 van de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant), een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon moet worden gedacht aan het gedrag van de arrestant, mogelijke eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan voor moeilijkheden moest worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor betrokkene was aangehouden.

6. Wetboek van Strafvordering

Artikel 53

"1. In geval van ontdekking op heeterdaad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid.

4. Geschiedt de aanhouding door een ander, dan levert deze den aangehoudene onverwijld aan een opsporingsambtenaar over, onder afgifte aan deze van mogelijk in beslag genomen voorwerpen, die dan handelt overeenkomstig de bepalingen van het voorgaande lid en, zo nodig, de artikelen 156 en 157."

7.1. Wetboek van Strafvordering

Artikel 61, eerste lid

"Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord."

7.2. Wetboek van Strafvordering

Artikel 61, eerste lid

"Indien de ophouding met het oog op het vaststellen van de identiteit plaatsvindt, kan ten aanzien van een verdachte ten aanzien van wie verdenking bestaat terzake van een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten de in het eerste lid genoemde termijn van zes uren, op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, in het belang van het onderzoek eenmaal met ten hoogste zes uren worden verlengd."